

Juraj Šebesta.

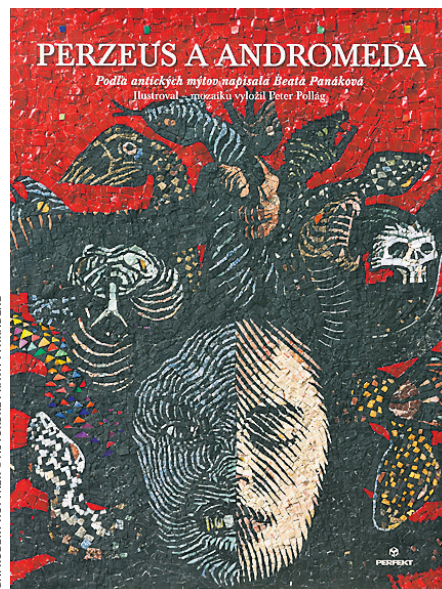

FOTO PRAVIDA: ROBERT HÜTTNER © AUTORSKÉ PRAVA VYHRADENÉ

Za ilustrácie ku knihe Perzeus a Andromeda získal Peter Pollág Zápis na Čestnú listinu IBBY za rok 2022. FOTO: PETER POLLÁG (3)

Končí sa éra fantasy? Spisovateľ Juraj Šebesta tuší, čo príde

Helena Dvořáková

Možno máte doma od Vianoc knihu, na ktorú treba dávať mimoriadny pozor – nepokvapkať, nezalamovať rožky – a poriadne ju prečítať aj pokukať. Koncom roka udelili totiž v Bibiane ceny rôznym autorom, a to aj za obdobie, keď vyčíňal covid. Medzi ocenenými šťastlivcami je aj spisovateľ Juraj Šebesta, ktorý získal Cenu Trojruža za novátorské postupy v literatúre pre dospievajúcu mládež. Ocenený bol aj Ondrej Sliacky (Turecká studnička), Peter Pollág (ilustrácie knihy Perzeus a Andromeda), Daniela Lozanová (preklad knihy Davidea Caliho Predajca šťastia). **Juraj Šebesta** nám priblížil zákulisie knižného „Oscara“ a svojej tvorby.

O čom chce dnešná mládež čítať?

To keby som vedel! Pre dnešnú mládež s jej voľným prístupom ku všetkému je aj Henry Miller out. Dnešná mládež generácia je orientovaná na vizuál, ale zase ľudia sa v čase až tak nemenia, preto by som nepodceňoval ani obsahovú stránku, presnejšie – schopnosť dnešnej mládeže ju plne pochopiť.

Baví mladých ešte fantasy?

Zdá sa, že menšie deti, ale aj veľkú časť mládeže to stále táhajú k fantasy. Stále ako

by nebol dostatočný priestor pre kvalitnú realistickú, psychologickú literatúru, ale možno sa už čoskoro dočkáme jej renesancie. Nastane únava z fantasy (myslím, že už aj pričádza), ktoré sa stane len jedným zo žánrov, a priestor sa uvoľní. Nie je to paradox, možno znak krízy, keď taká autorka ako Angela Nanetti mala v Taliansku problém s vydávaním svojich úžasných kníh? Možno trochu zveličovala, keď nám to hovorila počas svojej návštevy v Bratislave, ale celkom by som jej veril.

Slovenských autorov baví písať pre deti?

Knihy pre deti musia byť aj pekné a kvalitne vytlačené. Je tu kopa vydarených slovenských príkladov z posledných rokov, keď začali písať pre deti a mládež Monika Kompaniková, Marek Vadas, Michal Hvorecký, Zuzana Mojžišová, Pavol Rankov a ďalší a pridali sa k už etablovaným autorom pre deti a mládež. Aj Veronika Šikulová, ale tá už píše pre deti dlhšie. Ak v tom budú pokračovať, máme sa na čo tešiť. Bol by som veľmi rád, keby sa u nás rozvíjal žánr obrázkovej knihy a umeleckého komiksu.

Aké knihy ste čítali ako mládežník vy?

Som odchovaný na mayovkách a verneovkách, skrátka

„Potešila ma paralela s Klárou Jarunkovou, v mnohom máme podobné názory na literatúru pre deti a mládež a jej tvorba je určite pre mňa vzorom a inšpiráciou.“

na edícii STOPY. Na Troch pátračoch či Belle a Sebastianovi. K Anne zo Zeleného domu som sa dostal až ako dospelý a som tomu rád, lebo osobitne prvý diel patrí k tomu najlepšiemu, nielen pre deti a mládež. Neskôr, na gymnáziu, ma očarili Zoščenko, Ilf a Petrov, Salinger, Saroyan, Hemingway či Fitzgerald, Vonnegut, Heller a ďalší, čo je vlastne dôkaz, že to funguje aj naopak: dieťa určené skôr dospelým často oslovia stredoškolskú mládež.

A čo sa páči odborníkom? Medzinárodný dom umenia pre deti Bibiana odovzdal koncom vlaňajška národné a medzinárodné ceny za rok 2022 a 2021. Zdá sa, že je čo oceňovať, lebo trofeje bolo veľa. Koľko cien sa vlastne udeľuje?

Každoročné národné ceny sú dve: Cena Ľudovíta Fullu za ilustračnú tvorbu a za literárnu Cena Trojruža. K nim môžeme prirátat Plaketu Ľudmily Podjavorinskej, ktorá sa udeľuje každé dva roky za šírenie a podporu slovenskej literatúry pre deti a mládež v zahraničí. Zvyčajne sa udeľovala v čase Bienále ilustrácií Bratislava. Medzinárodnými cenami sa myslí najmä zápis na Čestnú listinu IBBY (International Board on Books for Young People – Medzinárodná únia pre detskú knihu). Slovenské tituly navrhuje Slovenská sekcia IBBY, zápis získavajú autor, ilustrátor a prekladateľ, za ostatné obdobie to boli Ondrej Sliacky, Peter Pollág a Daniela Lozanová.

Vy sám sa tešíte z čerstvej literárnej Ceny Trojruža – čím ste zabodovali?

Porota ocenila novátorské postupy. Ja som však rád, že popri citovanom novátorstve tieto knihy majú aj čitateľský ohlas. Timotea Vráblová, autorka laudátia, hovorila o ich spoločenskom presahu. Reagujú na dôležité spoločenské témy a sú určené aj dospelým, prinajmenšom rodičom tínedžerov. Ocenila aj humor a prácu s jazykom. Potešila ma paralela s Klárou Jarunkovou, v mnohom máme podobné názory na literatúru pre deti

a mládež a jej tvorba je určite pre mňa vzorom a inšpiráciou.

Bibiana oceňovala literátov aj výtvarníkov. Oblubujete v textoch ilustrácie?

Áno, a mám rád, keď sa s nimi pracuje tvorivo, keď nie sú len doplnkom k textu. Napríklad v románe Keď sa pes smeje to bola šťastná súhra nováčikov: môj románový debut pocitovo veľmi dobre dotvorili kolážovité ilustrácie Katky Ilkovičovej. Myslím, že to bola jej prvá kniha, a hneď si ju všimli v Albatrose, lebo odvtedy s nimi spolupracuje. A grafickú úpravu robila Martinka Rozinajová, tiež to bola jedna z jej prvých vecí, ak sa nemýlim. Napokon, Česi prebrali úpravu našich kníh, Martinka robila aj Vanusshu (Ťažký týždeň). Tú ilustrovala Katka Slaninková, ktorá má veľký podiel na celkovom výtvarnom riešení s inovatívnymi komiksovými prvkami, je spoluautorkou tejto knihy.

Páčia sa vám ilustrácie od Petra Pollága, ktorý získal teraz Cenu Ľudovíta Fullu?

Sú vynikajúce, veľmi sa mi páčia tie z knihy Perzeus a Andromeda, ktoré ocenili zápisom na Čestnú listinu IBBY. Sú vytvorené technikou mozaiky, čo ladí s obsahom knihy a s gréckou kultúrou všeobecne.

© AUTORSKÉ PRAVA VYHRADENÉ